

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 477/2022-33

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara (sudca spravodajca) a sudcov Jany Baricovej a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej JUDr. Danielom Tarbajom, advokátom, Zámocká 525/28, Stropkov, proti postupu Okresného súdu Prešov v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C 164/2014 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Prešov v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C 164/2014 **bolo porušené** základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietrahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Okresnému súdu Prešov **prikazuje** v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C 164/2014 konať bez zbytočných prietrahov.
3. Okresný súd Prešov **je povinný** zaplatiť sťažovateľke primerané finančné zadostučinenie **2 500 eur**, a to do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Okresný súd Prešov **je povinný** nahradiť sťažovateľke trovy konania **615,39 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Ústavný súd uznesením č. k. I. ÚS 477/2022-11 z 8. septembra 2022 prijal na ďalšie konanie v celom rozsahu ústavnú sťažnosť sťažovateľky doručенú ústavnému súdu 9. augusta 2022, ktorou sa domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných

prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a svojho práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Prešov (ďalej aj „okresný súd“ alebo „súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C 164/2014. Súčasne navrhuje prikázať okresnému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prieťahov a priznať jej primerané finančné zadostučinenie 8000 eur a tiež náhradu trov konania pred ústavným súdom.

2. Sťažovateľka sa žalobou doručenou okresnému súdu 2. septembra 2014 domáhala vydania bezdôvodného obohatenia v sume 337,85 eur s príslušenstvom a určenia neprijateľnosti zmluvnej podmienky. Okresný súd žalobu zamietol rozsudkom z 23. marca 2018, ktorý bol na základe odvolania sťažovateľky uznesením Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) z 22. júla 2020 zrušený. Opätovne vo veci samej rozhodol rozsudkom z 8. marca 2022, ale aj proti nemu podali obe strany sporu odvolanie a spis bol 5. septembra 2022 postúpený krajskému súdu na rozhodnutie. Napadnuté konanie nie je dosiaľ právoplatne skončené.

3. Sťažovateľka poukazuje na tú skutočnosť, že okresný súd rozhodol vo veci po viac ako 3 rokoch a 6 mesiacoch od podania žaloby, a to napriek jej písomným žiadosťiam o podanie informácie o stave napadnutého konania z augusta a novembra 2017, na ktoré podľa jej tvrdenia nedostala odpoveď, a zdôrazňuje nečinnosť okresného súdu, ktorý po zrušení prvého rozsudku opätovne vo veci samej rozhodol až po 1 roku a 8 mesiacoch. Podľa jej názoru došlo v napadnutom konaní k zbytočným prieťahom aj pri doručovaní predmetných rozhodnutí, keďže písomné vyhotovenie prvého rozsudku okresného súdu jej bolo doručené až 11. novembra 2019 a druhý rozsudok okresného súdu jej bol doručený až 16. júna 2022. Akcentuje význam, ktorý má pre ňu právoplatné skončenie napadnutého konania, ako aj spoločenský význam spočívajúci v potrebe určenia neprijateľnosti dotknutej zmluvnej podmienky.

4. Sumarizujúc ústavnú sťažnosť, sťažovateľka namieta nečinnosť okresného súdu a dĺžku trvania napadnutého konania, ktoré sa vedie od roku 2014 (takmer osem rokov do podania ústavnej sťažnosti, pozn.), čím došlo k porušeniu ňou namietaných práv označených v bode 1 tohto nálezu.

II.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľky

5. Okresný súd vo svojom vyjadrení odkázal na vyjadrenie zákonného sudcu, ktorý poukazuje na neprimerane všeobecné a vágne odôvodnenie ústavnej sťažnosti, ktorú v celosti považuje za nedôvodnú, a na nepravdivosť tvrdení sťažovateľky o jej neskúsenosti so súdnou mocou. Domnieva sa, že sťažovateľka podala ústavnú sťažnosť s cieľom dosiahnuť finančný prospech, keď ju doručila až v čase, keď už bol vo veci vyhlásený rozsudok, pričom ani dostatočne neodôvodnila požadované finančné zadostučinenie. Vo vzťahu ku konaniu do vydania prvého rozsudku považuje ústavnú sťažnosť ako podanú zjavne po zákonom stanovenej lehote a pokiaľ ide o činnosť po právoplatnosti zrušujúceho uznesenia krajského súdu, zdôrazňuje, že druhýkrát rozhodol a svoje rozhodnutie stranám sporu doručil v primeranej lehote, ku ktorej predĺženiu prispeli aj opatrenia proti šíreniu COVID-19. Upriamuje pozornosť na sťažovateľkinu pasivitu napriek zastúpeniu kvalifikovaným advokátom a úplnú absenciu urgencií alebo iného aktívneho záujmu o stav konania až do podania sťažnosti predsedovi okresného súdu zo 4. júla 2022, čo vôbec

nesvedčí o jej záujme na výsledku konania. Pokiaľ ide o konkrétny význam predmetu sporu pre sťažovateľku, spochybňuje rozumnosť a zmysel posudzovania sťažovateľkou napadnutej zmluvnej podmienky. S poukazom na § 390 Civilného sporového poriadku akcentuje, že v predmetnej veci už nemá právomoc konať.

6. Sťažovateľka vo svojej replike vyjadrila nesúhlas s argumentáciou okresného súdu a zotrvala na podanej ústavnej sťažnosti, pričom zdôraznila, že okresný súd nerozhodol v predmetnej veci v primeranej lehote, pretože rozsudok (v poradí druhý, pozn.) vydal až po 7 a pol roku od podania žaloby. Argumentuje, že vec nie je skutkovo, procesne ani právne zložitá a v obdobných veciach dochádza k rozhodnutiu spravidla na jednom pojednávaní. Zdôrazňuje povinnosť súdu konať v súlade s princípom rýchlosti a hospodárnosti bez ohľadu na absenciu urgencií strán sporu. Pokiaľ ide o ospravedlnenie celkovej dĺžky konania pandémiou ochorenia COVID-19, považuje to za irelevantné, keďže predmetné konanie začalo ešte v roku 2014.

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

7. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. K odstráneniu tohto stavu dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04). Porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov sa skúma s ohľadom na okolnosti prípadu z pohľadu (i) právnej a faktickej zložitosti veci, (ii) správania účastníka a (iii) postupu súdu (I. ÚS 41/02). Okrem toho sa prihliada aj na význam sporu pre sťažovateľa (II. ÚS 32/02).

8. Berúc do úvahy konkrétne okolnosti prejednávaneho prípadu, ústavný súd konštatuje, že predmet sporu sa nevyznačuje faktickou zložitou. Žalobou si sťažovateľka uplatnila nároky vyplývajúce zo spotrebiteľskej zmluvy, pričom judikatúra ochrany práv spotrebiteľa, *ergo* určenia neprijateľnosti zmluvných podmienok v spotrebiteľských zmluvách, je početná a stabilizovaná a *prima facie* neodôvodňuje ani právnu zložitú sporu. Navyše, treba uviesť, že po zrušení uznesení krajského súdu mal už okresný súd vyslovený právny názor, ktorým bol viazaný, preto obdobie od júla 2020, keď bola vec vrátená okresnému súdu, až do marca 2022, keď bol vo veci vyhlásený rozsudok, nemožno považovať za primeranú lehotu na prerokovanie veci.

9. Pokiaľ ide o význam sporu pre sťažovateľku, ústavný súd zdôrazňuje, že pre rozhodnutie o konkrétnej ústavnej sťažnosti namietajúcej existenciu zbytočných prietáhov je rozhodujúci konkrétny význam predmetu sporu pre sťažovateľa a ten bol v súvislosti s požiadavkou zaplatacia pomerne nízkej sumy bezdôvodného obohatenia a vyslovenia neprijateľnosti zmluvnej podmienky v spotrebiteľských zmluvách v zásade symbolický, t. j. bez reálneho dosahu na majetkové postavenie sťažovateľky (m. m. IV. ÚS 129/2022). Aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva, aplikujúc kritérium významnosti veci v súvislosti s potrebou rýchlosti rozhodovania, nejde o konanie vyžadujúce (i) osobitnú (pracovnoprávne spory, spory týkajúce sa sociálneho zabezpečenia či náhrady škody za ublíženie na zdraví a osobného statusu) alebo (ii) výnimočnú rýchlosť (spory týkajúce sa rodičovských práv), ale „len“ (iii) primeranú rýchlosť konania, pričom však nie je zľahčovaná dôležitosť právnej ochrany spotrebiteľa v konaní pred všeobecnými súdmi v súvislosti s jeho slabším postavením.

10. K správaniu sťažovateľky treba uviesť, že svojím konaním neprispela k celkovej dĺžke konania, uvedené netvrdil ani okresný súd. V konaní nebola zistená taká okolnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na ťarchu sťažovateľky pri posudzovaní, či a z akých dôvodov došlo k zbytočným priet'ahom. K argumentu okresného súdu, že sťažovateľka sa nezaujíjala o priebeh konania a neurgovala vydanie meritórneho rozhodnutia treba dodať, že sám osebe tento argument neobstojí a nemôže byť dôvodom nevyhovenia ústavnej sťažnosti. Sťažovateľka sa so svojím nárokom na súd obrátila svojou žalobou a je úlohou súdu aj bez urgencií či sťažností o uplatnenom nároku rozhodnúť v primeranej dobe. Takouto dobou však nie je obdobie viac ako siedmich rokov od podania žaloby a ani obdobie takmer dvojročnej nečinnosti okresného súdu po zrušujúcom uznesení krajského súdu.

11. Postup okresného súdu v uvedenom časovom rámci v skutkovo a právne jednoduchej veci je preto nevyhnutné hodnotiť ako neefektívny, pričom o neefektívnej činnosti súdu svedčí aj skutočnosť, že odvolací súd zrušil prvý rozsudok z 23. marca 2018 a vec vrátil na ďalšie konanie. Procesný postup okresného súdu nesmeroval k odstráneniu stavu právnej neistoty sťažovateľky.

12. Ústavný súd, berúc zreteľ na podstatu dotknutých práv sťažovateľky, preto deklaroval ich porušenie a podľa čl. 127 ods. 2 prvej vety ústavy ústavnej sťažnosti vyhovel (bod 1 výroku).

13. Podľa čl. 127 ods. 2 druhej vety ústavy ústavný súd prikázal okresnému súdu, aby v napadnutom konaní konal bez zbytočných priet'ahov (bod 2 výroku), pretože predmetná vec v čase rozhodovania ústavného súdu nie je právoplatne skončená a okresný súd bude musieť realizovať doručovacie úkony podľa § 395 Civilného sporového poriadku, resp. po právoplatnosti rozhodovať o trovách konania.

14. Sťažovateľka sa domáhal aj primeraného finančného zadosťučinenia (8 000 eur). Cieľom tohto inštitútu je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany (IV. ÚS 210/04). Berúc do úvahy okolnosti prípadu, najmä neefektívnu činnosť okresného súdu, význam sporu pre sťažovateľku a jeho nízku hodnotu, ale aj jej pasivitu v konaní, ústavný súd podľa čl. 127 ods. 3 ústavy priznal priznané primerané finančné zadosťučinenie 2 500 eur (bod 3 výroku) a vo zvyšnej časti návrhu nevyhovel (bod 5 výroku). Ústavný súd zohľadnil aj doterajšiu celkovú dĺžku konania na okresnom súde, ale na druhej strane aj skutočnosť, že v čase rozhodovania ústavného súdu (dokonca už v čase podania ústavnej sťažnosti) už bolo v predmetnej veci meritórne (hoci neprávoplatne) rozhodnuté. Zastáva názor, že už samotné deklarovanie porušenia uplatnených práv, ako aj náhrada trov konania implicitne zahŕňajú aj satisfakčný prvok.

V.

Trovy konania

15. Zistené porušenie základných práv sťažovateľky odôvodňuje to, aby jej okresný súd podľa § 73 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov nahradil trovy konania, ktoré jej vznikli právnym zastúpením (bod 4 výroku). Výška náhrady bola určená podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon v roku 2022 je 193,50 eur. Ústavný súd priznal sťažovateľke náhradu za tri

úkony právnej služby, a to prevzatie a prípravu zastúpenia, podanie sťažnosti, podanie vyjadrenia (3 x 193,50 eur), čo spolu s náhradou podľa § 16 ods. 3 vyhlášky (3 x 11,63 eur) predstavuje sumu 615,39 eur.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. novembra 2022

Miloš Maďar
predseda senátu